

Nowa ustawa azbestowa – perspektywy prawne dla samorządów

r.pr. **Adrian Pokrywczyński**

12 czerwca 2025 r.

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Projekt ustawy o wyrobach zawierających azbest

- Pierwsze założenia i projekt w październiku 2024 r.
- Regularnie powracający temat w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego – kilka, poprawianych wersji, ostatnia z 2 czerwca 2025 r.
- Stan aktualny prac – XXX.

Udział ZPP w pracach

- Konsultacje w toku posiedzeń Zespołu ds. Energii, Klimatu i Środowiska KWRiST.
- Konsultacje z urzędnikami starostw i urzędów miast – członków ZPP.
- Przekazanie formalnych uwag (2 razy).
- Spotkanie robocze 2 czerwca 2025 r.

GŁÓWNE ZAŁOŻENIE: USUNIĘCIE LUB ZABEZPIECZENIE AZBESTU DO 2032 R.

Po co ustawa? (według Projektodawców)

- Transpozycja dyrektyw unijnych, głównie w zakresie ochrony pracowników przed azbestem.
- Systematyzacja i aktualizacja obecnie obowiązujących przepisów poprzez zastąpienie obowiązującej ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest oraz innych aktów prawnych regulujących te kwestie.
- Określenie obowiązków podmiotów, w których występuje narażenie na działanie azbestu – w tym konkretnie wykonawców prac.
- Określa zasady prowadzenia prac polegających na usuwaniu lub zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest – w tym kary pieniężne.
- Kwestie finansowania usuwania wyrobów z azbestem.
- Podział zadań JST w kontekście azbestu.

Co ma określać ustawa?

- 1) Obowiązki użytkującego wyroby zawierające azbest;
- 2) Obowiązki w zakresie ochrony osób narażonych na działanie azbestu;
- 3) Obowiązki w zakresie usuwania lub zabezpieczania wyrobów zawierających azbest;
- 4) Prowadzenie Bazy Azbestowej;
- 5) Zasady wpisu do rejestru jednostek szkoleniowych;
- 6) Zasady zapewnienia opieki socjalnej i zdrowotnej dla pracowników zatrudnionych w warunkach narażenia na działanie azbestu.

Ustawa zakłada zaangażowanie wszystkich trzech szczebli samorządu:

- wójt
- marszałek województwa

Organy zajmujące się
azbestem pod kątem
„technicznym”

Ustawa zakłada zaangażowanie wszystkich trzech szczebli samorządu:

- wójt

- marszałek województwa

Organy zajmujące się
azbestem pod kątem
„technicznym”

- **STAROSTA** – organ przewidziany w zakresie zezwoleń dla
wykonawców prac

Rola wójta i marszałka

- Zbieranie deklaracji dotyczących wyrobów z azbestem od użytkowników (wójt od osób fizycznych, marszałek od reszty).
- Weryfikacja obecności wyrobów zawierających azbest.
- Wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych.

„Wpływy z tytułu administracyjnych kar pieniężnych, o których mowa w art. 60 ust. 1, wymierzonych przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta lub marszałka województwa stanowią odpowiednio dochód własny gminy lub województwa, który przeznaczają się na finansowanie realizacji ich zadań określonych w niniejszej ustawie.”

Rola starosty

- Wydawanie zezwoleń na usuwanie lub zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest.
- Cofanie zezwoleń.
- Starosta ma NIE zajmować się karami administracyjnymi.

Wydawanie zezwoleń

- Tryb wnioskowy.
- Forma decyzji.
- Właściwość miejscowa organu ustalana według miejsca zamieszkania lub siedziby wykonawcy prac (jeśli zagranica – Prezydent m.st. Warszawy; jeśli ma oddział w Polsce – do starosty gdzie ma oddział – dookreślone po uwagach ZPP).
- Ustawa określa elementy wniosku enumeratywnie, w tym zaświadczenia o niekaralności i oświadczenia (dookreślone po uwagach ZPP).
- Ustawa określa konkretnie, kiedy będziemy musieli odmówić zezwolenia (uszczegółowione po uwagach ZPP).
- Elementy zezwolenia również wskazuje ustawa.

Elementy zezwolenia

- 1) Imię i nazwisko lub firmę (nazwę).
- 2) Adres miejsca zamieszkania lub siedziby.
- 3) Numer NIP lub europejski numer identyfikacji podatkowej.
- 4) Numer w KRS lub innym rejestrze prowadzonym w państwie UE lub w innym państwie.
- 5) Indywidualny numer rejestrowy, o którym mowa w art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- 6) Wyszczególnienie rodzajów wyrobów zawierających azbest przewidzianych do usuwania lub zabezpieczania.
- 7) Wyszczególnienie rodzajów odpadów zawierających azbest przewidzianych do wytworzenia.
- 8) Oznaczenie czasu, na jaki zostało wydane zezwolenie.
- 9) Zasięg terytorialny działalności wykonawcy prac według województw.**
- 10) Zezwolenie wydaje się na czas oznaczony, nie dłuższy niż 3 lata.
- 11) Do postępowania o wydanie zezwolenia nie stosuje się przepisu art. 31 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572).
- 12) Zezwolenie może być zmienione w każdym czasie, na wniosek wykonawcy prac, w drodze decyzji przez właściwego starostę.

Odmowa zezwolenia

- Ujawniona karalność za przestępstwa lub wykroczenia przeciw środowisku.
- Złożenie wniosku zawierającego nieprawdziwe dane lub informacje lub dołączenie do niego dokumentów zawierających takie dane lub informacje.
- Podrobienie lub przerobienie zaświadczenia o ukończeniu szkoleń osób narażonych na oddziaływanie azbestu (przewidziano oddzielny przepis skierowany do wykonawców prac).

Wskutek uwag ZPP, że zazwyczaj nie jesteśmy w stanie na etapie weryfikacji wniosku uzyskać takich informacji, przewidziano, że ujawnienie przesłanek po wydaniu zezwolenia będzie się równać przesłance cofnięcia zezwolenia.

Cofanie zezwolenia

- „Nadzorcza” rola starosty.
- Przyjęto koncepcję reakcyjną – albo po ujawnieniu nieprawidłowości dokumentowej albo na wniosek innych organów (w stosunku do pierwotnie planowanej kontrolnej – wykazaliśmy trudności takiego systemu).
- Wniosek od innych organów jest ściśle określony. Przede wszystkim decydujący będzie opis stwierdzonych naruszeń oraz uzasadnienie wraz z powołaniem się na zgromadzony materiał dowodowy oraz dokonane ustalenia co mają dostarczyć wskazane organy.
- Cofnięcie w formie decyzji – nie przysługuje żadne odszkodowanie.
- Decyzja, choć domyślnie ma być wydawana po ujawnieniu przesłanek, jest uznaniowa – starosta otrzymuje w projekcie „trzy furtki”, które pozwolą na odstąpienie od cofnięcia zezwolenia: brak istotnego zagrożenia dla ludzi; niezwłoczne podjęcie działań naprawczych; cofnięcie byłoby niewspółmierne do przewin.
- Obowiązek usunięcia przez wykonawcę szkód i odpadów na własny koszt, w terminie określonym przez starostę; przewidziana egzekucja administracyjna.

Ustawa nałoży obowiązki informacyjne na wykonawców prac. To na ich bazie odpowiednie organy inspekcyjne będą mogły kontrolować prace związane z azbestem i przekazywać stosowne wnioski do starosty.

Starosta będzie mógł wnioskować o ewentualne sprawdzenie przestrzegania prac, ale nie wynika to z przepisów projektu (ogólna zasada współpracy). Sam nie będzie miał możliwości przeprowadzenia kontroli. Wyniknęło to z toku dyskusji o kształcie przepisów, gdzie ZPP wskazywał, iż niemożliwym jest sprawowanie nadzoru w innych jednostkach terytorialnych poza powiatem, a zwłaszcza w innych województwach. MRiT wsłuchało się w ten głos.

Dane dotyczące zezwoleń i cofania zezwolenia starosta będzie wprowadzać do Bazy Azbestowej (podobnie jak informacje w swoim zakresie będą robić wójt i marszałek). Starosta będzie wprowadzać informacje do rejestru wykonawców prac.

Będzie mieć na to 30 dni (termin instrukcyjny).

Dokonanie tych czynności urzędowych nie podlega opłacie skarbowej.

Bazę Azbestową będzie utrzymywać minister właściwy ds. gospodarki. Utworzy on konta dla wójtów, starostów i marszałków, którzy będą musieli zwrócić się do niego o dostęp dla wyznaczonych osób. Wzór wniosku przedstawi minister na swojej stronie internetowej.

Art. 81

„Zadania powiatu i województwa
określone w niniejszej ustawie
są zadaniami z zakresu administracji rządowej.”

ALE UWAGA! Nie jest pewne czy ostatecznie się to utrzyma
(prawdopodobny brak konsultacji z Ministerstwem Finansów)

Dziękuję za uwagę

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH